

בעזרה"ת עלון תורני שבועי "אדתה של תורה"

גליון 732

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"ו יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

"הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס"...

התורה מכנה את המצרים בתואר "הירא את דבר ה'". אם נתבונן ביראתם של המצרים נראה כי היא טבעית והגיונית לאחר כמה מכות שקיבלו מהקב"ה ואחר שראו שאזהרותיו של משה כלפי העלול לקרות אותם אכן מתגשמות, הבינו שכדאי להיזהר מפני מכת הברד. שש המכות הראשונות הוכיחו להם שהדברים אינם מתרחשים מאליהם, אלא יש יד מכוונת וכאשר מגיעה מכת ברד הם חוששים לחייהם ונמלטים.

פנתח האה"ת

"ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלקים הוא". למה התכוונו החרטומים באומרם "אצבע אלקים"? באר האבן עזרא, שכוונתם הייתה לכפר ולומר שמדובר באירוע מקרי הנובע מתנועת הכוכבים, ואין לכך כל קשר לא-לוקי ישראל. וכאן מתעוררת השאלה, איך יתכן שפרעה והחרטומים מתרצים לעצמם את המכות כתופעות טבע, וכי אין שכל בקדקודם? הרי כלל נקוט בידנו, שכשישנן עשר שאלות עם עשרה תירוצים ולעומת זאת יש תרוץ אחד העונה על כל השאלות יחד, התירוץ האחד הוא הנכון, ומדוע ואיך יכלו להתעלם מהאמת הפשוטה? אלא, שלכל אדם יש 'מערכת' במח הממונה על הסקת מסקנות הגיוניות, וישנם, לא עלינו, אנשים שמערכת זו אינה עובדת אצלם כראוי, וזאת מחמת שתי סיבות: א. כשהאדם לא ניחן במידה מספקת של חכמה. ב. האדם הוא חכם, אבל אחרי ששתה כמה כוסות אינו מסוגל להסיק מסקנות הגיוניות...

והדברים יתבארו בסיפור הבא: מעשה באדם שנכנס לבית מרזח והזמין כוסית שתיה לו, לבעל בית המרזח ולכל הנוכחים. מיד לאחר שסיים לשתות קם ויצא. מהר אחריו בעל בית המרזח: "יומה עם התשלום?" – "איזה תשלום? אין עמי כסף כלל".... הכה בעל בית המרזח את האיש מכות נאמנות. למחרת נכנס אותו אדם בשנית אל בית המרזח ואמר: "תמוג כוס יי"ש – לי ולכל הנוכחים" "יומה אתי, למה אתה לא מזמין גם אותי?" שאל בעל בית המרזח. – "אתה?" התריס האיש, "אתה רק שותה כוס אחת, מיד אתה נהיה אלים"....

ישנם אנשים שנחנו בשכל רב וגם לא שתו יין, אבל הם "שכורים ולא מיי"ן", הם שכורים מתאווה או מגאווה וזה מה שגורם להם לטעות. פרעה והחרטומים היו שכורים מגאווה, וגאווה זו גרמה להם לחפש תירוצים שונים ומשונים למכות, והעיקר לא להגיע למסקנה האמתית שה' הוא הא-לקים. כלומר, כאשר מערכת הסקת המסקנות נפגמת, עלולים להגיע למצבים כאלו. ומה גורם לכך? שכרות. שכורים ולא מיי"ן, אלא מתאוות, מכבוד, מגאווה, המכונים "נגיעות אישיות", הם הגורמים לשיבוש מערכת הסקת המסקנות במוחו של האדם... כמה צריך להיזהר!

שבת שלום
שמשון אליעזר פוקס

בספר "דעת תורה" להגאון ירוחם לייבוץ ממיר זצ"ל, מבואר: יראתם של המצרים אשר ראו ולקחו מוסר, לפי שראו את יד ה' וההשגחה העליונה במתרחש איתם, הם יודעים שמכה נוספת אמורה להגיע אליהם ולכן הם יראים וחוששים. ואת מי הם יראים? את ה'. **אנחנו מה נענה**, אנו רואים צרה ורודפת צרה ואין אנו מקשרים מה קורה אתנו, אלא מתייחסים לכל אירוע בתור "מקרה".

רבי ישראל סלנטר התפלא על עניין יראת השמים שבאדם, ותמה, אם ימצא אדם כוס של מים, ורבים מן האנשים יאמרו לו שהמים זכים ובריאים ואיש אחד יתרה בו ויזהירו שבכוס המים יש סם מוות, תיכף יחדל האדם מלגעת בכוס, למרות שרבים מן האנשים אומרים היפך הדברים. ואף אם יבטיחו לו שהם שתו מן המים, בכל זאת החשש יקנן בו, ולמה לו להיכנס לסכנת ספק חיים ספק מיתה.

אומר ר' ישראל מסלנט: איך אדם הולך בעולמו בריא ובטוח, אינו חושש, אינו ירא ואינו דואג על אחריתו. והרי ישנם אנשים המתרים בו ואומרים לו כי לעתיד ענוש ייענש ורע ומר יהיה לו על עוברו פי ה'. ואפילו אם הדברים אינם ברורים לו במאה אחוז, אפילו בחמישים אחוז, ואפילו בעשרה אחוזים, ואומרים לו שרע ומר תהיה אחריתו ומוכיחים אותו, אינם סתם אנשים, כי אם צדיקים ויראי ה' מ"מ הוא נותר בשלו ועובר על עבירות חמורות, ואינו מרגיש שהוא שותה מסם המוות. המצרים חששו לחייהם בעולם הזה, הזהירו אותם מפני העלול לקרות. ומיד אחזתם חיל ורעדה. והכתוב מזכירם במילים "הירא את דבר ה'" דבר המורה על יראת שמים שהייתה בהם. יראת שמים צריכה לבוא מתוך התבוננות במתרחש סביב. **לצערנו, רבים מן האנשים "מסתכלים אך לא רואים".**

זמני השבת
הדלקת נרות
מוצאי שבת
5:36
4:33
6:09
לא לשכור על קדושת הגב"ת
אין לקרוא בשעת התפילה

אָהַל הַהַלְוָה

מי שמסיבה כל שהיא לא בירך ברכות השחר בבוקר, ולא נזכר עד הצהריים, האם רשאי לברך ברכות אלו בצהריים? הוכיח מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שמצות ברכות השחר אינה מוגבלת בזמן, ואפילו אם לא בירך בבוקר, ונזכר רק בצהריים, אחר חצות היום, גם כן רשאי לברך, שאם לא נאמר כן, נמצא שברכות השחר הן בכלל מצות עשה "שהזמן גרמא", שהרי הן תלויות בזמן, וכדין קריאת שמע, שמכיון שיש זמן וגבול למצות קריאת שמע, "בשכבך ובקומך", הנשים פטורות מעיקר הדין מקריאת שמע. ואם כן, אחר שהגאונים כתבו שגם נשים חייבות בברכות השחר, על כרחינו לומר שזמן כל היום, אפילו אחר חצות היום. ועל כן נראה שברכות השחר, אף שמצוה לברכן בבוקר, מכל מקום אם טעה ולא בירך, רשאי לברכן כל היום כולו.

אולם הגאון מליסא בסידור עץ החיים כתב, שברכות השחר שייכות דוקא ב"שחר", ואחר ארבע שעות (זמניות) מזריחת החמה אי אפשר לברכן. וכדין ברכות קריאת שמע, שאין לברכן אחר ארבע שעות מהזריחה. גם הגאון רבי שלמה קלוגר ז"ל בספר החיים כתב שאין לברך ברכות השחר אלא עד זמן חצות היום. אבל בשעות הצהריים אי אפשר לברכן.

ולפי דבריהם לכאורה הנשים פטורות מברכות השחר, שהרי הן תלויות בזמן מסויים.

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

"וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יַצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי וְשָׂמִי יְהוָה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם"

בהיותו נער צעיר לימים, אמר פעם הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא למלמדו, כי ברצונו ללמוד כבר גמרא. סיפר זאת המלמד לאביו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע. קרא לו אביו ושאלו: "האומנם ברצונך ללמוד גמרא?" השיב הילד: "הן!" שאלו: "וכי חומש אתה יודע כבר?" השיב: "הן!"

שאלו אביו הק' מרוזין: "במה הרג משה את המצרי?" אמר הנער: בשם המפורש". שאלו שוב: "אם כן, מדוע לא הרג יעקב אבינו את לבן הארמי בשם המפורש?" השיב: "מפני שלא ידע את השם המפורש". שאלו אביו: "מנין לך זאת שיעקב אבינו לא ידע אותו?" אמר הילד בשנינות: "הרי כתיב בפרשת וארא – 'ושמי ד' לא נודעתי להם', מכאן שהאבות הקדושים לא ידעו את השם המפורש"...

"וְגִאֲלֹתַי אֶתְכֶם בְּרוּעַ נְטוּיָה וּבְשָׁפְטִים גְּדֹלִים"

אחד שאל את הגה"ק בעל 'חפץ חיים' זי"ע, מדוע המשיח אינו בא עדיין והלא כל ישראל מצפים לבואו. השיב לו ה'חפץ חיים' במעשה שהיה: "אספר לך דבר. בעיר בריסק התפתחה משרת הרבנות החשובה והחליטו כולם לקבל עליהם את הגה"ק רבי יוסף דב סולובייצ'יק זי"ע בעל 'בית הלוי' – לרב העיר. הגרי"ד התגורר אז בוורשה ומשלחת נכבדה מחשובי העיר בריסק באה לבשרו על המינוי הנכבד ולהביאו לעירם. אבל הוא באחת: "אינני רוצה להיות רב". באותה שעה קם אחד מנכבדי קהילת בריסק ואמר: "רבי, הלא חמשה וארבעים אלף מישראל מחכים עליכם, ואתם אינכם רוצים?!" כיון ששמע הגרי"ד דברים אלו, מיד קרא לרבנית שתיתן לו את מלבושי השבת כדי לנסוע לבריסק, באמרו: "אם חמשה וארבעים אלף מישראל מחכים עלי, מוכרחני לנסוע". "ואתה בני" – סיים בעל 'חפץ חיים' את סיפורו ופנה אל האיש – "שמע, אם אמת היה הדבר שעל כל פנים אלפי יהודים היו מחכים לקראת המשיח, אז בוודאי היה בא, אלא שלדאבונו ההיפך הוא הנכון – משיח מחכה עלינו".

מסופר על הגאון רבי אברהם ברוידה מטרנופול זי"ע שנזדמן פעם אחת לפונדק שבו התאכסנה חבורת 'משכילים'. בהגיע שעת תפילת ערבית החלו ה'משכילים' להתהולל בקולי-קולות, כדי להפריע לרב בתפילתו. בתגובה התחיל הרב להתפלל בצעקות עד שקולו הדהד בכל הפונדק עד כדי כך שהמשכילים נבהלו והפסיקו. לאחר התפילה שאלו ה'משכילים' את הרב מדוע התפלל בצעקות רמות כל-כך. השיב רבי אברהם: "התורה מספרת שמשם רבנו התפלל להפסקת המכות על מצרים. תפילתו מוזכרת בלשון 'ויעתר', ויפרוש כפיו וכדומה. אולם פעם אחת, במכת צפרדע, נאמר 'ויצעק משה'. מדוע צעק? אלא שכאשר רבבות אלפי צפרדעים מקרקרות בקולי-קולות, אין למשה ברירה אלא לצעוק, כדי שיוכל לשמוע את מה שהוא מוציא מפיו"...

1. בפרשה 12 פרשות?

2. חידה מהבן איש חי: איזה דבר לא נהנים ממנו לא באכילה, לא בשתייה, לא בריה, ולא בראיה, לא נתפס ולא נראה ומברכים עליו?

3. איזה שם בפרשה הוא שש לחלק לשניים, החצי השני שווה שבע?

פיתרונות שמות:

1. אלוקי אברהם אלוקי יצחק... (פרק ג פס' ו)
2. פסוק ראשון יעקב, ישראל.
3. או (פרק ד פסוק יא)

בין הפותרים נכונה תתקיים הגרלה על פרסים, תשובות התקבלו במייל: 8444774@Gmail.com

אהל המעשה

בפרשת השבוע, לאחר שפרעה מסרב לשלוח את עם ישראל מארצו, הקב"ה משלח בו את עשרת המכות. אומרים רבותינו שכל מכה ומכה שקיבלו המצרים באה כמידה כנגד מידה. המצרים שחטו את דמם של 300 תינוקות יהודים כל יום – כעת הם יסבלו ממכה שכולה דם. אתם חנקתם באכזריות תינוקות יהודים שצעקו לרחמים – כעת תשמעו צעקות של צפרדעים! כי מידותיו של הקב"ה הם מידה כנגד מידה, וכל מה שחוה האדם בכל רגע בחייו, הוא תשלום מהתנהגותו כלפי הבורא ובריותיו, כמאמר רבותינו: "במידה שאדם מודד – בה מודדין לו". אדם שתמיד מחפש לעזור לאחרים – הקב"ה תמיד עוזר לו! אדם שמתאכזר לאחרים – גם אליו מתאכזרים! בירושלים, מול הכותל המערבי, ישנה ישיבה קדושה הנקראת בשם 'אש התורה'. אחד מרבני הישיבה, הוא הרב מ.ש. הידוע לכולם כמחזיר בתשובה גדול, מלבד גדלותו בתורה.

כיצד הוא עושה זאת? במשך שנים, הוא יורד להתפלל בכותל המערבי, וכאשר הוא רואה איזה נער או סטודנט בכותל, הוא ניגש אליו בחום ומזמין אותו לבקר בישיבה, לאכול לישון וללמוד. עשרות בחורים הוא כבר משך ככה לישיבה מהם נעשו אברכים ותלמידי חכמים! והנה, לפני זמן מה, יורד הרב מ.ש. אל הכותל ומחפש לו נשמה יהודית כדי לקרב אותה אל אור הא-לוקים. והנה הוא רואה סטודנט, שלפי דיבורו ניכר שהוא גר בחו"ל. הרב מ.ש. ניגש אליו בחיבה ומציע לו לבוא עמו לביקור בישיבה. הסטודנט מוקסם מהיחס ומההצעה ומגיע עם הרב לישיבה. בדרך, שוחח הרב מ.ש. עם הבחור וגילה שמדובר בגאון גדול מאוניברסיטת 'אוקספורד' שבאנגליה. הרב מ.ש. קפץ על המציאה והחליט שהוא משקיע בו את נפשו. הוא דאג לו לארוחות בישיבה, לינה ואף למד עמו מידי יום גמרא. עובר יום ועוד יום, שבוע, שבועיים, חודש חודשיים, בהם הרב מ.ש. משקיע בבחור את כל כוחותיו. והנה, לאחר חצי שנה, דופק הבחור בחדרו של הרב מ.ש. ואומר לו: "רבי היקר, תודה רבה לך על הכל. ממש תודה, אך כעת הגיע זמני לשוב ללימודי באוניברסיטה בחו"ל". הרב הזדעזע, כיצד יתכן שלאחר שנהנה הבחור כל כך מלימוד התורה והיה שקוע בה, מחליט הוא לעזוב אותה. "מדוע לא תישאר ללמוד את התורה הקדושה?" שאלו הרב, ואז הוא אמר דבר שזעזע את הרב מ.ש.: "רבי, אינני יהודי, אני גוי...!" הרב מ.ש. עמד להתעלף וחשב לעצמו: חצי שנה שהשקעתי בגוי! חצי שנה שמסרתי מהחיים שלי למענו ודאגתי לו לארוחות ושינה, ולמדתי עמו תורה ובסוף הוא גוי! הם נפרדו לשלום, כשהרב מ.ש. היה שבור ומרוסק במשך חודשים מהדבר. אך לפני בורא עולם שום פעולה של יהודי לא הולכת לריק. וגם אם השקעת בגוי בלי ידיעה, לא יחסר משכרך! הסטודנט חזר לאוניברסיטה ונעשה לפרופסור גדול, ותמיד כשהיה רואה סטודנטים יהודים, היה אומר להם: "אינכם יודעים יהודים, כמה אתם מפסידים שיש לכם ישיבה

בשם 'אש התורה' בירושלים, ואינכם מבקרים בה". ומאז אותו פרופסור שלח כמה סטודנטים יהודים לישיבה שהתאהבו בתורה והפכו לאברכים תלמידי חכמים! הקב"ה הראה לרב מ.ש.: "אתה השקעת בגוי, כי חשבת שהוא יהודי, טרחתך לא הולכת לריק, אני אגרום שכעת כל סטודנט יהודי שיגיע הוא ישלח אותך אל ישיבתך ויעשה כבר את העבודה בשבילך!". כל מאמץ שיהודי עושה לכבוד ה', הקב"ה יחזיר לו מידה כנגד מידה, כי הקב"ה לא מסתכל על התוצאות, הוא מסתכל על המאמץ והלב שהשקעת. שימחת יהודי – ה' יחזיר לך שמחה ברגע שגם אתה תצטרך. פרעה הכה את עם ישראל – הוא קיבל בחזרה בדיוק כפי שעשה. עשית מעשה טוב – זרעת לעצמך טובה שעתידיה לצמוח לך באחד מן הימים. אל תסתכל על התוצאה – הקב"ה משלם לפי העמל והטרחה!.

היום מישהו דפק לנו
בדלת וביקש תרומה לברכה
שרוצים לבנות לנו בשכונה.
נתתי לו כוס מים.

חייב להבין את המשפט
"צוחק מי שצוחק אחרון",
כאילו אלו שצחקו לפניו סתם עשו קולות מוזרים

אומרים שאם תשתו חלב כל יום
תהיו חזקים כל כך שתוכלו להזיז קיר!
אני אומר, תשתו יין, תראו איך הקיר זז לבד

אישה אחת שבעלה היה עצבני משעמום סיפרה:
הצלחתי להעסיק את בעלי,
שפכתי קצת מים ליד מכונת הכביסה
וכבר שעתיים יש לי שקט
הוא מחפש מהיכן הנחילה.

סביר להניח שיש אנשים מדומיינים
אבל איך אחד מהם הצליח לשכנע
את כל העולם שהלב
בצורת לב

קנינה מאתל

משה רבינו נותן לאחיו – אהרון הכהן לבצע את שלשת המכות הראשונות. בשני המכות הראשונות "משה לא יכול להכות את היאור", מדוע? מבאר רש"י: לפי שהגן היאור על משה כשהושלך לתוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים ולקה על ידי אהרון. ובמכת כינים הוא לא יכול כיוון שיש לזרות חול, וזהו אותו החול שעזר לו לטמון את המצרי... - משום הכרת הטוב! כדברי רש"י: "בור ששתית ממנו אל תזרוק בו אבן!".

נשאלת השאלה: הייתכן הכרת הטוב לדומם?! אם מדובר בן אדם שעשה לי טובה והחזרתי לו רעה נו... ברור – אני מושחת. ואם אינני מחזיר טובה - זה גם לא בסדר... אבל היאור ולחול?! מה הם כועסים עלי?! וכי יש להם רגשות ואת האפשרות לכעוס או להיפגע?! והרי מים זרמו והתחלפו להם מזמן... והעפר עף ברוח?!...!

מתרץ הרב דסלר: באמת אין להם את האפשרות להיפגע, הם לא ירגישו. אבל אתה תרגיש. השאלה היא, איזו מידה קנית אתה? מה רכשת בזה שהיית כפוי טובה כלפי משה... לא כי הם 'צריכים' את זה, אלא אתה - כדי שלא תשחית את מידותיך... לצערנו היום אנחנו רואים את כפיות הטובה אצל ילדים כלפי הוריהם- הם לא מבינים שעשית להם טובה, הם מבינים שאתה חייב להם... ולמה? כי גם אנחנו לא יודעים להודות בבית על מה שהאישה עשתה בשבילנו... כי מגיע לנו... ומה אתה אומר? גם אני עובד בשבילה... וכן להיפך מצד האישה... ירדת מאוטובוס - תגיד תודה לנהג. יצאת מהקניון - תגיד תודה לשומר. **אורח טוב** – אומר: כמה טרח בעל הבית בשבילי. **אורח רע** – אומר: מה בסך הכל אכלתי - חתיכת עוף?!... הוא מגמד את הטרחה כדי לא להיות חייב... מה זה "אסיר תודה"? אדם שעשו לו טובה הוא כעת אסיר לזה שעשה לו - אבל יש כאלה לא רוצים להיות כבולים ומעדיפים לכפור בטובה עד שלבסוף הם כופרים בה'... עלינו ללמוד מפרעה בהתחלה "אשר לא ידע את יוסף" ולבסוף "לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח" – אומרים רבותינו: "אדם שכופר בטובת חברו סופו שיכפור בטובתו של מקום"... ויותר גרוע לא פעם זה שמרגיש אסיר תודה עושה לנו רעה על מנת להשתחרר מההרגשה הזו... היה אדם שעשה הרבה צרות לבעל החתם סופר, אמר החת"ם סופר: "אינני זוכר שעשיתי לו כל כך הרבה טובות שהוא מצער אותי כך..."

ר' ירוחם ממיר מלמד אותנו כלל חשוב: לא פעם עשינו טובה למישהו והוא רוצה להחזיר ואנחנו לא מאפשרים לו - זה לא בא מצד חיובי אלא להפך, זו מידה שלילית! - אנחנו רוצים שהוא יישאר חייב לי... אנחנו צריכים להיות עם מידו טובות וליצור לו הזדמנות להחזיר לנו... זה בדיוק מה שקרה עם פרעה - לא רק שלא הכיר אלא שיעבד את בניו של יוסף. הנביא ישעיה: "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן" - אומר חובת הלבבות: מי שאין לו הכרת הטוב - אין לו צורת אדם.

לבריאות ברכה והצלחה סמי בן חילוה הי"ו שמחה בת שרה הי"ו הם וילדיהם וכל אשר להם.

סעיד אשר בן לאה הי"ו אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב **שמשון פוקס שליט"א**
כל יום חמישי מיד לאחר מנחה
בביכנ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 16:25

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18

תפילות שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) 16:30
שיעורי תורה אחרי ערבית

יום א' - הרב **שמשון פוקס שליט"א**
יום ב' - הגאון ר' **אברהם הכהן שליט"א**
יום ג' - הרב **רפאל עגיב שליט"א**
יום ד' - הרב **בן יאבו שליט"א**

בית הכנסת "יעולי בבל"
נ"י הרב יוסף חיים זצ"ל

תפילות בימי חול: שחרית - 7:30
מנחה - 16:30 ערבית - 17:00

שיעורי תורה אחרי ערבית
יום א' ב' ד' - רב בית הכנסת
הרב יהונתן הכהן אמדדי שליט"א

יום ג' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ה' - הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' - הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 19:00

תפילות שבת קודש:
שיר השירים - 16:15 מנחה - 16:25
קבלת שבת - 16:40
שחרית - 7:00 מנחה א' - 13:30
מנחה ב' - 16:15 ערבית - 17:10

שיעורי תורה בשבת:
הרב בן יאבו שליט"א - 12:30 וב- 14:10

לימוד אברכים עם תלמידים כל יום שני ורביעי בשעה 20:00
ערבית מאוחרת: יום ב' 20:45 יום ד' 20:45 יום ה' 21:00